

I. Celní informační systém

Celní informační systém (dále jen „CIS“) je počítačový systém centralizující informace, které mohou napomáhat při předcházení, vyšetřování a stíhání operací, které jsou v rozporu s celními nebo zemědělskými předpisy.

CIS je provozován na základě dvou legislativních aktů:

- Nařízení Rady (ES) č. 515 ze dne 13. března 1997 o vzájemné pomoci mezi administrativními orgány členských států a spolupráci mezi nimi a Komisí za účelem zajištění správné aplikace zákona o celních a zemědělských záležitostech (dále jen „Nařízení 515/97“), ve znění Nařízení (ES) č. 766/2008 ze dne 9. července 2008 a
- Rozhodnutí 2009/917/SVV ze dne 30. listopadu 2009 o používání informační technologie pro celní účely (dále jen „Rozhodnutí 2009/917/SVV“).

FIDE (Fichier d'Identification des Dossiers d'Enquêtes Douanières – Customs files identification database - Identifikační databáze celních spisů), která je užívána v souladu s CIS. Obsahuje záznamy o šetření provedené celními správami členských států a dalších vyšetřujících orgánů využitelné pro administrativní účely a pro účely trestního prověřování a stíhání v celní oblasti.

Po vstupu do databáze a detailně položeném dotazu, a za předpokladu že je případ vedený proti fyzické nebo právnické osobě a je odložen nebo uzavřen, poskytne FIDE:

- název a adresu vyšetřujícího orgánu a
- odkaz na číslo případu vyšetřování tohoto orgánu.

Následně na to se může dotazující úřad rozhodnout, jestli požádá o vzájemnou pomoc nebo poskytne spontánní informaci.

Právní základ FIDE

FIDE z důvodu existence dvou právních základů sestává ze dvou databází:

- Nařízení 515/97, v případech kdy má EU výlučnou pravomoc (článek 3 Smlouvy o fungování Evropské unie)
- Rozhodnutí 2009/917/SVV, v případech kdy EU sdílí pravomoc s členskými státy (článek 4 Smlouvy o fungování Evropské unie).

Kategorie zpracovávaných informací

Údaje vkládané do CIS se vztahují na zboží, dopravní prostředky, podniky a osoby v souvislosti s porušením předpisů. Rovněž se týkají trendů v oblasti podvodů, dostupných kompetencí, zadrženého zboží, zadržených, zabavených nebo propadlých peněžních hotovostí a zadrženého nebo zabaveného majetku.

Kategorie zpracovávaných osobních údajů

Osobní údaje, které mohou být zpracovány v CIS, jsou uvedeny v článku 25 (2) Nařízení 515/97 a v článku 4 (2) Rozhodnutí 2009/917/SVV a mohou obsahovat pouze následující údaje:

- příjmení, rodné příjmení, křestní jména, dřívější příjmení a pseudonymy,
- datum a místo narození,
- státní příslušnost,
- pohlaví,
- zvláštní objektivní a trvalá tělesná znamení,

- důvod pro vložení údajů,
- navrhovaná opatření,
- výstražný kód upozorňující na předchozí zkušenosti týkající se ozbrojení, násilí nebo útěku,
- registrační značku dopravního prostředku.

V žádném případě nesmějí být zaneseny osobní údaje odhalující rasový nebo etnický původ, politické názory, náboženské nebo filozofické přesvědčení, členství v odborech a údaje týkající se zdraví nebo pohlavního života osoby.

II. Práva osob, jejichž údaje jsou zpracovány v CIS

V souladu se zásadami ochrany údajů, všechny osoby, jejichž údaje jsou zpracovávány v CIS, mají dle výše uvedeného nařízení a rozhodnutí zvláštní oprávnění. Zvláštní pozornost je třeba věnovat v těch zemích, kde Rozhodnutí 2009/917/SVV ještě nebylo začleněno do vnitrostátního práva.

Tato základní oprávnění jsou:

- právo přistupovat k vlastním údajům uloženým v CIS;
- právo na opravu nesprávných údajů nebo na jejich vymazání, pokud jsou údaje shromažďovány nezákonně;
- právo podat žalobu u soudu nebo stížnost u příslušných orgánů za účelem opravy nebo vymazání údajů nebo získání odškodnění.

Každý, kdo vykonává některé z těchto práv, může se obrátit na příslušné orgány v členském státě podle svého výběru.

Lhůty pro odpovědi na žádosti osoby

Jestliže osoba uplatní své právo na přístup, opravu nepřesných údajů nebo výmaz protiprávně uchovávaných údajů, odpovědi musí být vyřízeny příslušnými vnitrostátními orgány ve lhůtách stanovenými na národní úrovni (viz část II a III). Evropské instituce musí odpovědět ve lhůtě tří měsíců, aby byl umožněn přístup bez prodloužení a byla možná oprava.

II.1. Právo na přístup

Právo na přístup má každý, kdo požádá o sdělení, jaké informace jsou shromažďovány k jeho osobě. Jedná se o základní zásadu ochrany údajů, která umožňuje subjektu údajů vykonávat kontrolu nad osobními údaji vedenými třetími stranami. Toto právo je výslovně stanoveno v článku 36 Nařízení 515/97 a v článku 22 Rozhodnutí 2009/917/SVV.

Právo na přístup musí být zamítnuto, pokud by to mohlo ohrozit jakékoli probíhající národní vyšetřování, nebo také po dobu utajeného sledování, pozorování nebo podávání zpráv. Při posuzování použitelnosti této výjimky, musí být vzaty v úvahu oprávněné zájmy dotčené osoby. Je-li evropské instituci podána žádost se týkající se vymazání údajů, Evropský inspektor ochrany údajů (dále jen „EDPS“ - European Data Protection Supervisor) obvykle doporučuje, aby orgány EU rozhodly o vymazání údajů co nejdříve, nejpozději však do 15 pracovních dnů.

Členský stát může rovněž odmítnout přístup, pokud takové odmítnutí představuje opatření nezbytné pro zajištění národní bezpečnosti, obrany, veřejné bezpečnosti a ochrany práv a svobod druhých.

Právo na přístup se vykonává v souladu s právními předpisy přijímajícího státu. Jednací řád je stejně jako pravidla pro sdělování údajů žadateli v každé zemi odlišný. Když země obdrží žádost o přístup k údajům vloženým jinou zemí, musí dožádaná země poskytnout zemi, která údaje vložila, možnost vyjádřit svůj postoj k zveřejnění údajů žadateli.

V současné době existují dva systémy upravující právo na přístup k datovým souborům policie, které mohou být součástí údajů zpracovávaných v CIS. Jak je popsáno níže, v některých zemích je právo na přístup přímé, v jiných nepřímé.

Informaci o tom, který systém je v příslušném členském státě využíván pro přístupová práva, může získat každý od národního orgánu pro ochranu údajů (dále jen "DPA" - Data Protection Authority).

II.1.1. Přímý přístup

V tomto případě komunikuje dotčená osoba přímo s orgány zpracovávající údaje (celní a finanční zpravodajské jednotky pro CIS). Pokud to vnitrostátní právní předpisy dovolují, mohou být žadateli zaslány informace, které se vztahují k jeho osobě.

II.1.2. Nepřímý přístup

V tomto případě posílá osoba svou jeho žádost o přístup národnímu orgánu pro ochranu údajů státu, kterému je žádost adresována. DPA provádí v souvislosti se zpracováním požadavku nezbytná šetření.

II.2. Právo opravit a vymazat údaje

Právo na přístup je doprovázen právem na opravu údajů, které s nimi souvisí, pokud jsou věcně nesprávné nebo neúplné nebo s právem žádat o jejich vymazání, pokud byly uloženy protiprávně.

II.3. Právo zablokovat údaje

Osoby mají právo požádat o zablokování osobních údajů, které se jich týkají a jsou zpracovávány v CIS podle Rozhodnutí 2009/917/SVV14.

V této souvislosti, v pokynech týkajících se práv fyzických osob a ve vztahu ke zpracování osobních údajů, EDPS zdůrazňuje, že je třeba rozlišovat případy žádostí subjektů o zablokování údajů, které mají vliv na časovou lhůtu, během níž musí být jejich žádost vyřešena:

- V případě, že subjekty údajů zpochybňují správnost údajů, které se jich týkají, musí být údaje zablokovány na takovou dobu, aby správce ověřil správnost údajů, včetně jejich úplnosti. V důsledku toho, když správce obdrží žádost o zablokování z těchto důvodů, musí být údaje na dobu nezbytnou k ověření jejich přesnosti a úplnosti okamžitě zablokovány.
- V případě, že subjekty údajů žádají o zablokování svých údajů z důvodu nezákonného zpracování nebo tam, kde údaje musí být zablokovány za účelem prokázání, kontrolující bude potřebovat potřebný čas, aby rozhodl, zda tyto údaje mají být blokovány. V tomto případě, i když údaje nemohou být zablokovány okamžitě, musí být z důvodu ochrany práv subjektu údajů žádost zpracována ihned. EDPS se proto domnívá, že takovéto žádosti by měly být posuzovány co možná nejrychleji, a to nejpozději do 15 pracovních dnů.

II.4. Opravné prostředky: právo podat stížnost orgánu pro ochranu údajů nebo návrh na soudní řízení

Články 36 (5) Nařízení 515/97 a článek 23 Rozhodnutí 2009/917/SVV stanovují opravné prostředky, které mohou osoby využít. Připomínají, že každá osoba může podat žalobu u soudu nebo stížnost u orgánu příslušného podle právních předpisů kteréhokoliv členského státu o opravu nebo vymazání věcně nepřesných osobních údajů, opravu nebo vymazání osobních údajů vložených nebo uchovávaných v rozporu s CIS a Nařízením 515/97 nebo

Rozhodnutím 2009/917/SVV, získání přístupu k osobním údajům, blokování osobních údajů a získání náhrady za škodu způsobenou užíváním CIS.

V případě, že údaje byly vloženy Komisí, v souladu s článkem 263 Smlouvy o fungování Evropské unie může být žaloba podána k Soudnímu dvoru.

III. Popis postupu uplatnění práva na přístup v každém členském státě, který využívá CIS

Specifické postupy pro každou zemi využívající CIS, kterými se musí řídit osoby, jež chtějí uplatnit své právo na přístup, opravu nebo vymazání, jsou popsány v národních soupisech v kapitolách III.1-III.28.